

GYŐRI-PÓRSZÁSZ Anna

A Kaposvár környéki 8–9. századi temetők kutatásának lehetőségei

Kaposvár környékén az elmúlt évtizedekben több 8–9. századra datálható temetőt tártak fel. Jelen munkámban e témában készülő doktori dolgozatom részeredményeit szeretném bemutatni: a kaposvár–61. úti temető 9. századi és a kaposvár–toponári, illetve a kaposvár–fészerlakpusztai temetők kései lelethorizontjának értelmezését. Dolgozatom egyik fő célja, hogy a késő avar temetők esetében talállok-e olyan sírcsoportokat, amelyek keltezése a 9. századba is átnyúlhat.

HERGOTT Kristóf

A reprezentáció változásainak lehetséges módozatai a késő avar kori Tisza-Maros–Körös vidék nagy sírszámú temetőiben

Szentes térségéből számos avar lelőhelyet ismerünk, amelyeknek jelentős részét Csallány Gábor tárta fel a két világháború közötti időszakban. Ezek közül is kiemelkedik a Szentes–Nagyhegyi temető, amely már a feltárások alatt a kutatás homlokterébe került, ám sokáig csak részleteiben válhatott ismertté a hazai és nemzetközi kutatás számára.

Poszteremben egy újabb részletet tárok fel a temető történetéből. Nevezetesen az innen előkerült övgarnitúrák vizsgálatával kívánok behatóbb ismereteket adni nemcsak a temetőben fellelhető övszerelékek mennyiségéről, eloszlásáról, hanem azok koráról is. A poszter fő témája annak összevetése, hogy más Szentes környéki, nagy sírszámú (100 sírnál nagyobb) temetőkhez képest milyen hasonlóságok és különbségek mutathatók ki a veretes öv viseletében. Mindemellett pedig kísérletet teszek a nagyhegyi temetőben előforduló garnitúrák alapján bemutatni azokat a horizontokat, amelyek a temető relatív kronológiáját is megadhatják. Az egyes horizontokon belüli funerális reprezentációban végbement változások vizsgálatával kísérletet teszek olyan jellegzetességek azonosítására is, amelyek talán a státusz kifejezésének változásaira utalhatnak a késő avar kor időszakában.

JAKUCS János – OROSS Krisztián – MARTON Tibor

Újkőkori közösségek kutatása a Balkán és Közép-Európa dunántúli érintkezési zónájában

A Starčevo-kultúrával azonosított első élelemtermelő közösségek legkésőbb a Kr. e. 59. évszázad során megjelentek a Dunántúl déli területein. A neolitikáció következő szaka-

szában, a Kr. e. 54. évszázad közepére földművelő települések sűrű hálózata alakult ki. A Kr. e. 6. évezred utolsó harmadában itt megtelepült népcsoportok anyagi kultúrája a közép-európai vonaldíszes kerámia és az elsősorban a nyugat-balkáni régióban elterjedt Vinča-kultúra jellegzetes tárgytypusaival, és azok regionális változataival mutat kapcsolatot, és ezek nagyfokú keveredésére is utal.

Az M7-es és az M6-os autópályák építését megelőzően végzett feltárások olyan adatmennyiséget szolgáltatottak, amely megalapozta a HUN-REN BTK Régészeti Intézet (korábban MTA RI) újkőkori munkacsoportjának jelenlegi – az intézményben ezt megelőzően már a '60-as években megkezdődött – kutatásait a régióban és számos nemzetközi együttműködés alapját is jelentették az elmúlt évtizedekben. Az előadásban a Délkelet-Dunántúl három mikrorégiójában, a Balaton déli partvidékén, a Tolnai-Sárközben, és a Dél-Baranyai-dombságban folytatott kutatásaink újabb eredményeit mutatjuk be.

JÁSZBERÉNYI Mónika

Népvándorlás kori kutatások Pest vármegyében Ezüstékszeres szarmata temetkezés Kakucsról

2011-ben római kori ezüstitárgyakat – két fibulát, egy torquest, egy karperecet, két karkaékszerből készült láncot, két római kori pénzérmét – szolgáltatottak be a Ferenczy Múzeumi Centrumba. A leleteket Kakucs határában, friss szántás után találták kerámiatöredékek és embercsontok társaságában. A lelőköri körülmények és a tárgyak alapján feltételezhető itt egy gazdagabb, módosabb szarmata lány/nő sírja, akit a 3. század második felében – 4. században temettek el.

A következő években a területről további fibulák, tükörtöredék, karperecek és a pipereeszköz részét képező csipesz is előkerült.

2020-ban a Községi Régészeti Egyesület önkénteseivel terepbejárást és műszeres lelőhelyfelderítést végeztünk, amely során egy szarmata települést lehetett azonosítani, valamint légifelvétel segítségével egy körárkos temetőt is.

2024 februárjában, az eddig is jelentős és komplex lelőhelyről aranytárgyak is előkerültek, amelyeknek egy része már az 5. századra keltezhető.